

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTOI SZÁLLÁS
belső magyarutca 408 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft o. a. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodsor 6 kr, harmadsor 5 kr. o. a. s minden hirdetés után 30 kr bélyeg. Előzetes a hirdetés a kiadó hivatalnál keszletlik.

KIADÓ-HIVATAL:
Könyvtára, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás!

Lapunk folyama új évnegyedbe menvén át, tisztelettel kértük fel t. olvasóinkat előfizetéseik megtételére.

Előfizetési ár évnegyedre 3 frt o. é.
"egy hónapra" 1 frt
Az előfizetési pénzek bérmentve Stein János középütczei könyvkereskedésébe küldendők.

A szász földről. Besztercze, oct. 1-jén. A szász burocracia, melynek 1848 előtti multját előbbi levelemből *) szellőztetni bátorítottam, az azóta lefolyt 12 év alatt is bebizonyította, miszerint az ősi szász alkotmányt, ezen a honszerető elődöktől nyert hit-bizományt csak olybá tekintette, mint egy életápoló intézetet, mely neki, s kényelemhez szokott családjának, népe fölött előkelő állást, a hazai közügyekben a szövitelt, s anyagi tekintetben bő ellátást biztosított; s melyet nem készt azonnal odahagyni, mihelyt máshol több százalék, jobb kilátás ígérkezett.

Az 1852-diki évek tavasza a szász földön egy nagy desertionnak volt tanuja. A szász burocracia tömegestől hagyta oda azon alkotmányos zászlót, mely a nép jóvoltából hűségére volt bízva, s a nagyobb rész átment Bach lovag huszárszolgálatába, azon táborba, melyről a nagy német költő méltóbban elmondhatta volna: „In deinem Lager ist Oesterreich.“

A szász törvényhatóságok 1852 május 8-ikáról vették a szász nemzeti ispán búcsu-iratát, melynek bevezetése így hangzik:

„Ő cs. kir. Főlsége f. év február 1-jéről költ legmagasabb elhatározásával engemet a l. f. semmisítő törvényszék udvari tanácsosává méltóztatott ki-nevezni.“

„Ezen kinevezés által a szász nemzet önállósága és törvényes jogainak fenntartása iránti esküm, s eddigi kötelmeim alól föloldoztatva, s eddigi hivatalos tevékenységemtől fölmentve: a mai napon hivatalomat, mint a szász nemzet ispánja, ezennel leteszem.“

A jelszó kimondva, — a feloszlás decretálva lön. Mindenki saját érdeke után látott; — s a hős patriciusok csapatjában, melynek kegyeletére volt a hétszázadon át a társnépek jelvényei mellett becsülettel lengett szász nemzeti zászló, bizva: ezen zászlóaljban mondom — bár a csatában egy ember sem hullott el — nem ment kézzel a zászló, — s nem találkozott egy se, ki azt magával kiragadva, Isten, fejedelem és világ előtt nyíltan szót emelt volna azon alkotmány mellett, mely — a mint szász részről sok önérzettel mondani tetszik — nem lön eljászkodva; sőt egykor Ausztria fennállása és tartossága biztosítékának nevezetett.

Midőn a forradalom lenyűgözve, — a magyar földhöz verve volt, s szabad tér nyílt az egységes állam fölépítésére; midőn a natio szövivői befutották a szász földet, s érezhangon hirdették, hogy az 1849-iki ígéretek teljesülésének ideje eljött, s a „szász-föld“ külön álló ország rangjára fog emelkedni; midőn egy szép nemzeti jövendő ilyeszerű ábrándjaiban ringattatva sietett a nemzeti egyetemen 1850-ben a nagy Ausztria eszménye iránti cultusának köteles adójául a szász nemzet ősi intézményeit is a haza (Gesamt-manarchia) oltárára lerakni: ekkor talán még nyújthatott némi igazolást az ősi szerződmény könyelmű förelökéséhez — azon fényes kilátás, miszerint a szász föld, Erdély egy canton-jának szerény állásából, a nagy Ausztria egy nagy hivatásu autonom korona-országának rangjára fog emeltetni.

Ha hittek-e komolyan a mélyebb belátású és elfogulatlan szász hazafiak is, még 1850-ben ez ígéretek teljesülésében? — Meglehet! A burocracia maga nem sokat foglalkozott ezen a nationak tett ígéretekkel, alig gondolt rájuk; ő csak állását akarta

biztosítani, s a biztosítékot feltalálni vélte azon kormány haládatosságában, melynek céljai kivételében föltétlen eszköze volt. E közönbös érzületét az ősi alkotmány iránt 1852-ben már világosan kimutatta, midőn 1850-ben még nagy bizalommal ápolt fényes kilátások már most teljesen leolvadtak, s a hűtő ábrándok kíméletlenül szétoszlattak: midőn a korábbi autonomiának alig árnyékával tengődött szász helyhatóságok — egyszerű rendelet által — végkép feloszlatták, s a szász föld is az ostromálapot részesévé lett.

Mily modorban adta tudtára a szász nemzeti ispán népének a „finis terrae saxonum“ decretatioját, — miként sietett a szász burocracia a „Belagerungs-Zustand“ vértje alatt új pályájának elfoglalásához — azt fönnebb elmondtam. Az igazság érdekében még csak azt akarom megemlíteni, hogy a mult év végén egy óvás közöltetett a kegyeletes szász néppel, melyet — állítólag 1852-ben — a szász nemzeti ispán a szász alkotmány tetteles megszüntetése s a szász földnek az új közigazgatási kerületekbe beolvasztása ellen tett. Komolyan volt-e ez óvás kigondolva és megírva, vagy birtak-e már akkor sejtelemmel a napjainkban bekövetkezett eseményekről s előre biztosítani akarták magokat a nemzet feloldozásáról? — ezt nem tudhatom; annyi bizonyos, hogy valamint azon óvástétel a függönyök megett történt, úgy arról amaz időkben a nyilvánosságba nem szivárgott ki semmi. — Azt is meg kell engedni, hogy voltak a burocratiának is egyes tagjai — kevesen ugyan, — kik szilárdul mellőzve az ajánlott hivatali helyeket, vagy visszavonultak a magánéletbe, vagy megelégedvén szegény községi állomásokkal ezen otthonos körben igyekeztek az idegen hivatalnokok toakodásaitól lehetőleg megóvni polgártársaikat. E kevesek sorában kiűződött a derék beszterczei polgármester (mostani főbíró) Stebriger, — ezen 1848-ban határozott ellene a magyarok: a lefolyt 12 év iskolájában tévedéseitől megtisztult, s napjainkban a magyar legalis törekvéseket legbuzgóbban pártoló szász hazafi — ugyanaz, kinek nem hiányzott bátorsága arra, hogy a volt erdélyi katonai és polgári kormányzó Schwarzenberg herceg előtt — kormányi számtalan visszaélések ellenében erősen föl szólaljon, s kitől e nagy ur azon kérelmére, hogy egy Besztercze városának polgárait számtalan kihágásai által fölötté nyugtalanító dzsidás század innen eltávolíttassék, sajátoság gúnyjával viszont azt kérdezte: „Haben s' sonst keine Schmerzen?“ — „Isten bizony! mondá gyakran Stebriger bizodalmas körben, még emésztí egy nagy fájdalom lelket, az t. i., hogy volt idő, midőn magam is szívvél lélekkel pártoltam ezen kormányt, mely saját hazánkban idegenekké tett, s a „schamschurki“-akat (így szokta az idegen hivatalnokokat nevezgetni) nyakunkra hozta.“

A többiek — a szász burocracia zöme — nem törődve földjeinek nyomorúságaival, vigan soroztatva magát az idegen hivatalnokok seregébe, elárasztván az országot, úgy, hogy kevés hetek multán már minden hivatalnál ott lehetett látni a Bukovinából és Csehországból jött hivatalnokok oldala mellett a túltermékeny szász intelligencia képviselőit is.

Talán azt hitték ezen urak, hogy a mi egykor nem sikerült a Barcaságon honolt német lovagrendnek t. i. Erdély meghódítása a nagy Németország számára, azt ők — a szelid békehivatalnokok — írott utasításokkal kezükben, az administratio útján fogják létesíteni? — Nem tudom álmodtak-e ilyesmire; inkább hiszem hogy örülve a zsiros államásoknak, a bukovinaiak és csehekre bízták a civilizálás nagy művét, magok megelégedtek azzal, ha egy Bach Eduárd, Glanz, később Lepceltern, Grimm, Kollerstädler et const. uszály-hordói lehettek. Valóban semmi nem volt kevésbé mint fényes azon szerep, melyet az — 1848-ig saját területén mindenható — szász burocracia a lefolyt 12 év alatt hazánkban játszott. Magában a szász földön csaknem minden magasabb állomásból kiszorítva szégyennel kellett tapasztalniok, hogy a szász föld négy kerületi városaiban (Brassó, Szeben, Szászváros és Besztercze) székeltek kerületi kapitányok állomásaira egy

szász sem találtatott méltónak, hanem volt egy cseh, amott egy ruthen, itt egy stíriai székelt, — s hogy Szebenben a comesek ősi székhelyén Pan Bogdány (saját hivatalnok társai elnevezése szerint: „Der grösste Grobian in Siebenbürgen“ (tanította „mores“-re Hermann fiait; — és azok is, kiket a szász földön még alkalmaztak, naponkint tanui valának azon lenéző bánásmódnak, melylyel az idegen toakodók nemzeti szokásaikat nevétség, becsületlen szász anyanyelvüket gúny tárgyává tették, s őket mint erélytelen, nem eléggé tanulékony, rest hivatalnokokat qualificáltak; azon szász hivatalnokoknak pedig, kik a volt vármegyéken nyertek politikai alkalmazást többnyire oly inamabilis teendők, mint például: a személyes végrehajtások, politikai bűnvádi perek fölszereléséhez szükségelt adatok kinyomozása, stb. jutottak feladatuk, mit hogy ők (tisztelt a kivételeknek!) hogyan teljesítettek, erre nézve sok példát lehetne fölhozni. Sed exempla sunt odiosa.

Az erdélyi társnépeknek, kik közt a szászok-ról még a régi időkben — meg lehet aaptalanul — bizonyos előítéletes közmondások tartottak fenn magukat, a szász nemzet kebeléből kikerült hivatalnokokkal érintkezés bizony kevés alkalmat szolgáltatott arra, hogy a derék natio iránti balvéleményeik helyreigazítsák. Annyi igaz, hogy a nép fölül talán még jobban félt mint az idegenektől, mert ez utóbbiak közt még csak találkozott olyan, kiben a hosszas köztünk lét után rokonszenv — ragaszkodás — ébredt hazánk — népünk — iránt; de a szász hivatalnokok — e szomorú tapasztalást megéltük — a társnépek nemzeti életét, multját, örömeit és bánatát, fájdalmait és reményeit nemcsak föl nem tudták fogni soha, de szívök se volt hozzá.

Es ezen urak azok, kik a nagy szót a politikában most — az átalakulás nagy napjaiban — újra felfogták, s a helyhatóságok gyűlésein úgy, mint a nemzeti gyűlésen, s a sajtó téren úgy, mint a miniszteriumnak előszobáiban: a szász nemzeti illetékes képviselőiként lépnek föl; kik a magyarok elleni dühöngésükben az 1848-ban követett methodust újra föllevenítik s most is, mint akkor, az egységes nagy Ausztria érdekében, (melyet csaknem tönkre juttatni magok is aránylag segítettek) — az alkotmányos haladás czime alatt, (melyet compromittáltak) — a „Gleichberechtigung“ nevében (melynek értelmezése ellen saját nemzeti egyetemükben a román atyafiak hangosan protestálnak) — a szász ősi alkotmány zászlója alatt, melyet egy évtized alatt kétszer odahagytak, — izgatnak azon nemzet ellen, melylyel őseik egyesülési esküit váltottak, s melynek újabb időkben rendithetlen magatartása egyedül eredményezte a szászok alkotmányának is rehabilitációját, — izgatnak azon kormány érdekében, melynek pénztárából húzzák maiglan is fizetéseiket; — izgatnak vállvetve a szász papság egy részével, kinek még akkor is, midőn az erdélyi korlátnokság már újra életbe volt léptetve, sietett országglátának mindjárt kezdetén Schmerling lovag ur tized kárpótlásainak liquidációját eszközölni, s ezt neki egy lekötő jó kormányi szolgálatokra engagirozó átirat kíséretében tudtára adni; vállvetve a volt cs. k. országos ügyvédek azon fajával, mely az országos ügyvédi czéhrendszer alatt szerzett vagyon-apadását fájfalja; s a fiatal nemzedék doctoraival, kik tudori okleveleiket csak újabb időkben nyervén, elűtették azon kilátástól, hogy a rigorosumra elköltött ősi patriciusi vagyon utolsó maradékát, a számunkra nyilandott zsiros hivatali állomásokon kamatosztól visszaszerezhessek.

Es a nép? az értelmes szász polgárság, és a józan szász köznép?

A „Hermannstädter Zeitung“ előbbi levelemben idézett czékében maga mondja, hogy a szászok közt apostolok ezrenként, hívők csak kevesen vannak. Ismeretesek az ország előtt az újabbkori szász mozgalmak. Láttuk a mult évben a „honismeigylet“ beszterczei gyűlésének alkalmával, hogy mily tartózkodók voltak eleinte a szász intelligentiának tudós képviselői a — szász vendégszeretetet oly rit-

*) Lásd „Kolozsvári Közlöny“ 153-ik számát.

kán igénybe vevő — magyar vendégek iránti udvariasságukban, s hogyan kényszerítették erkölcsileg a polgárság által azon hangos óvatokban és sympathicus nyilatkozatokban részvételre, melyeket az utóbbiak nemes vendégeik számára irányában kifejeztek. Olvastuk a lapok hasábjain is, hogy a júniusi tisztújítás alkalmával Beszterczén tartott népies banqueteken mennyire siettek az itt székelő intelligencia főbbjei is részt venni, — s a polgárság színe előtt tartott roppant helyesléssel fogadott dictókban az unio, törvényes tér, egyetértés iránti buzgalmukat tanúsítani, melyet aztán nem sokára kibocsátott programjukban (az ismeretes „beszterczeni program”-ban) — részben — desavouiroztak. Olvastuk a segésvári polgárok üdvözlő iratát Eötvös báróhoz, s azon leczkét, melyet azért a H. Z.-től kaptak. Ismerjük a brassói hangulatot, s az ottani községnek a nemzeti egyetemre küldött követi számára adott utasításokat. Olvastuk az osztrák „Zukunft politikerek” szász-földi előharcosának „Gull”-nak eljárása ellen saját megbízói részéről tett óvat, valamint más helyhatóságok is küldöttjeik eljárása elleni felszólamlásait, úton útfélen hallunk szászajakról Sympaticus hangokat a magyarok törekvései iránt, s bizalmatlansági nyilatkozatokat a szász reactionariusok ellen....

És mégis ott ülnek ők — az álbölcsek — a nemzet tanácsában, viszik a szót a nemzet nevében, s fitymálják az oly hangosan nyilatkozó közvéleményt, mert reménylik, hogy azon testület előtt, mely őket választotta, s melybe az 1848-ig divatozó s napjainkban rehabilitált municipális szerkezetnél fogva a független polgári elem még nem férkőzhetik be, valahogy csak igazolandják magukat; más részükről jól ismerik a szász népnek a tekintély iránti tiszteletét, s bizva a beszéd és ékesszólás hatalmába, — melyet eddig csak ők gyakorolván, csak ők tudnak kellően kezelni — minden jó igéreteket tesznek a népnek, haladnak pedig az elkezdett ösvényen, — keményen befogódzkodnak visszanyert vezéri állomásaikba, türik a részletes megtámadásokat, s Kemény Zsigmond báró szerint nem engedik magukat kicsiklandoztatni.

Elfogják-e ezen urak céljokat érni? — végrehajtandjék-e az előttünk álló nagy válság alatt a teljes elszakadást azon nemzettől, melylyel 7 századon át, mint elismert 3-ik országos rend, szoross egyesülésben élt a szász nemzet? Az a jövővértika! még nem ismerjük annyira a szász népet, hogy megtudhatnók mondani, ha bír-e oly rugékonysággal, hogy azétreszthesse azon kötelekeket, melyek szabadakarát lebilincselve tartják, s ha megtalálandja-e a veszély percében azon erőt, mely őt saját sorsának urává tegye.

Annyit meghoztak napjaink, hogy ez egykor oly jól disciplinált népnél a meghasonlás teljes és bevégzett tény. A nép nem bizik többé azokban, kik az ősi alkotmányt egyszer eldobták, s egy 12 évi dicsőségtelen, aztán az absolutismus zsoldjában töltött hivataloskodás után, az lsten és a magyarok szegitségével visszanyert ősi intézményeiket a köz haza sarkalatos jogaival együtt, ismét áruba bocsátani készek. E szegény nép soha nagyobb kegyetlennel nem viseltetett ősi nemzeti intézményei iránt, mint a lefolyt 12 év alatt, midőn azokat nélkülözve, s nemes bizalommal ápolták a hitet, hogy azon alkotmány, melyet a szász burocracia — miután eléggé kizsákmányolta — eldobott, az ősek szellemében fel fog még virágozni. E felvirágzás biztosítékát, a nép rendíthetetlen hite csak a magyarokali egyesülésben találja föl.

Csak késő ne legyen.

„Ha azok, kik hivatva vagy hivatalosan a szász nemzet nevében dönteni fognak még egyszer elárulandják a hazát és nemzetet, akkor hadd uralkodjék köztünk örökre az egyenetlenség.” Ezt mondá minapban egy becsületes szász hazafi.

Mondjuk mi, hogy uralkodjék inkább a béke és egyetértés, hogy emelkedjenek föl a szász tudós politicusok is a nemzet hazafias érzületének színvonalára, — s hordozzák magasan azon zászlót, melyre akkor, midőn még Ausztriánál hallgatott a historia, saját őseik írták: ad retinendam coronam.

Sed quo musa tendis? A szász nemzet szóvivői még most is csak a régi nótát dalolják, hogy „ők a — so! disant — német civilisációnak keleteni elgyőrsei”, hogy nekik „ez öröklomson győzni vagy eltörölni rendeltetésük”, hogy „Ausztria Európai missioját, melynél fogva a Dunamentén lakó népeket magába kell olvasztani előbb utóbb teljesítendő” stb. stb. s e — jól betanult — dalt zengeni nem szünendnek meg!

„Bis nicht springt die letzte Saite von der letzten Siebenbürgischen Guitarre.“

Vagy: míg nem fog ki az utolsó krajczár a katonai executiók által megtöltött cs. k. adó-cassákból.

K o l o z s i.

Erdély alkotmányos függetlensége.

(A. Papu Marianutól.)

(Folytatása és vége.)

IV. Rövid idő múlva meg fog tartatni az erdélyi, bukovinai, bánáti, bihari, máramrosi és a Tiszaig terjedő vidékeken lakó románok nemzeti congressusa. Nem szenved kétséget, hogy a románok ezen congressusban meg fogják mondani a magyaroknak románul, azaz határozottan, tisztán és érthetőleg, hogy a románok minden olyan nemzetekkel, amelyek ohajtják a nemzeti szabadságot, testvérek akar lenni, minden nemzetekkel, melyek ugy szenvednek mint mi, melynek például a derék horvátok és a többi magyarországi szlávok, a melyekkel éppen a nemzeti szabadság szempontjából hasonló érdekeket kell védenünk és a közös ellenséget legyőznünk; meg fogják mondani, hogy a románok különösen ohajtják a magyarokkal testvériesedést minden ország szabadságának és minden nemzet egyenjóságának fentartatása tekintetéből. A testvérieségi célból következnek a testvérieség feltételei. En nem kétkedem, hogy a románok nemzeti congressusa

I) először és mindenek előtt szorosan fog ragaszkodni Erdélynek integritásához, oszthatatlanságához és Magyarországhoz, valamint bármely más országtól tökéletes függetlenségéhez. Hogyha Horvátország szabadsága és függetlenségeért küzd, mennyivel inkább illik, hogy Erdély megvetésével torolja vissza Magyarországot minősítetlen követeléseit, és pedig éppen Erdély történelmi jogainak alapján, melyek annyi esztendő által szentesítve, oly jogok, melyeket eddig az országnak csak egy minoritása élvezett, a melyekért azonban a régebbi idők óta egész máig a románok ontották vértüket. És Erdély, mint ország jogilag ezen jogait nem veszítette el, mivel Erdély nem vett részt a gyönyörű debreczeni határozatokban: Erdély nem hódított ország, mint Magyarország. Midőn egy ország és egy nemzetnek éppen existenciája támadtatik meg, minden igaz hazafi legelső s legszenbebb kötelessége az, hogy tünépélyesen óvat tegyen és szabadságát élet-haláláig védelmezze, mert ha egy országnak létele semmisítettik meg, ott nem lehet többé szó a jogokról. Eppen azért tehát később az erdélyiek rabok is lenni tulajdon országokban, mint szabadok lenni egy Erdélyre nézve idegen országban. Mondják meg tehát a románok a magyaroknak oly világosan, hogy értsék meg, hogy a románok testvérei akarnak lenni a magyaroknak, mikor meg fogják érdekelni, de Erdélynek Magyarországgal unióját semmi áron sem akarják.

II) A románok törekedjenek arra, hogy ezen rendkívüli körülmények között hivatásuk össze Erdélyben egy alkotmányozó országgyűlés, melyben a románok, magyarok, székelyek és szászok népszám szerint legyenek képviselve. Ezen gyűlés vizsgálja meg az ország belalkotmányát a teljes nemzeti és politikai egyenjóság alapján.

Mivel a Leopoldi diploma, a pragmatica santio és az 1790-ki határozatok nemesek hogy nem akadályozzák az ország törvényeinek megvizsgálását, sőt biztosítják az országgyűlésnek azon jogát, hogy a fejedelemséget egyetértve törvényeket hozhasson és érvényesítsen.

III) Minden román követelje az Erdélyi egyesítést mindazon román területek, mely a Tiszaig nyúlik, tényleg Magyarországhoz tartozik. Ez a föld román, nem magyar. A történelmi jog szerint ez Gladu és Menumortu örökösei illeti; éppen a történelmi jog szerint Erdélyt illeti, a mely annyit küzdött ezen területért független fejedelmé alatt, mint szintén az újabb időkben is. Földrajzi tekintetből is Erdélyhez tartozik; különösen pedig Erdélyhez tartozik a fejedelm által kimondott nemzeti elvvel fogva. Ezen egyesítést követelték a románok 1849-ben is, a mint kitéstik azon kérelem első pontjától, melyet az ausztriai birodalomban létező összes román nemzet követel 1849 febr. 25-kén a császárhoz nyújtottak be. Ezen egyesítés nélkül az ezen területeken lakó románok el vannak veszve. A máramrosiakat, értem az irástudókat és farisúsokat, nem pedig a népet. Az ő követők a pesti országgyűlésen szegényítő szolgásgól beszél. Ő nem is meri a román nemzet nevét említeni; és nem állottala azt hazudni a magyaroknak, hogy a románok nem is gondolnak azon követelésre, hogy a román terület román és magyar területnek nevezessék, sőt a mi több, hogy az erdélyiek ohajtának a Magyarországgal egyesülést!... Ki ohajtja Erdélyben ezen egyesülést? A magyar mánások? ezek egész az 1848 diki terrorizmus magyar mánások az unio ellen, és még ma mindig erősen nyilatkoztak az unio ellen, és még ma sincs semmi érdekük Magyarországhoz tartozni. A szászok? magukat és a pesti mánások közt elenyészni. A szászok? mindig az unio ellen voltak. A székelyek? szegény székelyek, bizony nincs nekik semmi érdekük Pestre menni. A románok vértüket ontották az unio ellen. Hogy képes tehát a magyarokat hazádnálni a románoknak szemökre vetni, hogy hitlenek hazájok iránt! Ki bizta meg őt egy más ország nevében beszélni, egy nemzet nevében, melyet ő nem akar elnyomni, a melyet ő megtagadott? Egyedül egy bátor követnek Vládnak volt annyi bátorsága, hogy románbanul beszélt, azt gondolták, hogy szívesen hallgatták? Nem bul beszélt, azt gondolták, hogy szívesen hallgatták? Nem lett volna jobb, hogy minden bánáti követte volna Mocioni példáját? Mit gondoltok, miféle eredményt fogtok miközben az idegen országgyűlésben, mely nemzetiségeknek hathatni ellensége? Nem volt-e alkalmatok meggyőződni a felől, lálos ellensége? Nem volt-e alkalmatok meggyőződni a felől, hogy az egész országgyűlésben, sőt az egész magyar nemzet között nem találattott egy magyar sem, a ki a nemzetiség egyenjósága, tehát a nemzetiségek egyenlő szövetsége érdekében nyilatkozott volna, melynek külön-külön tevése érdekében nyilatkozott volna, melynek országgyűlése legyen; rülete, közigazgatása és külön nemzeti országgyűlése legyen; mit is lehessen egyebet érteni a nemzetiség alatt? Nem látjátok, hogy ők hallani sem akarnak szövetséges nemzetekről! Nem vezetik észre, hogy Deák szavai csak bosszantó ámitások? Nem értitek, hogy ő azt követeli, hogy a

horvátok és szlávok ismerjék el előbb a 48-ki törvényeket, azaz: hogy előbb ismerjék el, hogy ők magyarok, hogy ők menjenek a pesti magyar országgyűlésre, majd aztán vizsgálattal bennünket Deák: legyenek csak jók, mivel ez az országgyűlés, a mint tudjátok nagylelkű és ki fog elégtíni minden nemzetiséget, azonban addig elkülthetetlen szükség, hogy fogadjátok el az 1848-ki törvényeket!... Lehet-e egy nemzet ellen, mely önállósági öntudattal bír egy elszennvedhellenebb sértést elkövetni, mint ilyen szavakkal illetni s még pedig a nemzeti egyenjóságot színe alatt!... Aztán nem tudjátok-e, hogy Magyarországon és a magyar országgyűlésen nem szabad csak magyarul beszélnet, egy ázsiai nyelven, mely nincs az európai organismus teremtvén, annál kevésbé egy román organismusára, egy oly nyelven, melyet az erdélyi román nem ismer, és azon kevesek is, a kik ismerik, 12 év alatt sem tanulhatták meg a mint illik, s miután annyi idővesztéssel meg is tanulták, semmi értelmiségi hasznukra nincs, annyi idő alatt, ha nem egy európai nyelvet, akkor inkább tanulták volna meg, a chinai nyelvet, mivel ennek van legalább literatúrája. Aztán milyen gyalázat volna az, hogy a román az országgyűlésen magyarul beszéljen; egy ilyen ember nem lenne román, mivel éppen abban különböznék a románok a többi népektől, hogy román s nem pedig barbar nyelven beszélnek. Ime a szükség, hogy a román románál egyesüljön. A román congressusnak férfias és erősen magatartása nagyobb szolgálatot fog tenni a magyaroknak, mint ez alacsony szolgásg, mint a bizelgő és csalfa szavak, melyekkel némely büns románok akarnak kedveskedni a magyaroknak. Emlékezzetek meg ezek, hogy a magyarok nem fognak észre térni mindaddig, míg a románok nem fogják tetleg bebizonyítani, hogy nem akarnak magyarok lenni; már pedig legalább annyi észszel bírni, a mennyi volt a megtévelyodott Széchenyinek és áltálni a dolgokat legalább annyira, a mennyire áltatta a vak Wesselényi 1848. augusztusában: remélem, hogy ez a magyarok érdekében áll. Minél erősebbek lesznek a románok, minél inkább fogják érezni nemzeti becsületüket és méltóságukat, sőtval minél inkább románok lesznek, annál inkább lesznek késztetve a magyarok is a nemzetek és országok egyenjóságát elismerni. Nem látjátok, hogy a magyarok megjuhászodtak mióta a horvátok érthetőleg és mint nemzet beszéltek velük. Ösztönözzük őket arra, hogy irányunkban is igazságosak legyenek. Mutassuk meg nekik, ha látni akarják, hogy két szabad nemzet erősebb egy közös ellenség ellen, mint mikor egyik elnyomja a másikat.

Végére, hogy térjünk vissza oda a honnan elcsapongtunk, a magyarországi román területek Erdélyi egyesülése az uralkodónak is érdekében áll, hogy ezáltal a koronája alá rendelt országok és nemzetek közt az egyensúlyt helyreállítsa és vessen egyszer véget mindazon surlódásoknak, melyek a nemzetek közt a birodalom veszélyére léteznek.

(IV) A míg ezen területek Erdélyi egyesülését és a míg az alkotmányozó gyűlés átvizsgálja az ország alkotmányát, a congressus nevezzen ki egy állandó bizottmányt a nemzeti érdekek védelmezése végett. Mindaddig ez a bizottmány legyen a kormánytól is hivatalosan elismervé. Alakuljon ez a legfüggetlenebb és a legpróbáltabb románból, nem mint a szebeni bizottmány, a melyben ugylátszik némelyek csak azért vettek részt, hogy abból ismét bizonyoson kilépjenek. Ezen bizottmány előterjesztése neveztesse ki a főispánok mindazon megékbe, a hol a románok többségben vannak. Ezen bizottmány minden oly ügyben a mi a román területet illeti, hivatalosan felszólalhat. És román terület mindaz, a hol a románok többségben vannak. Egy szóval ezen bizottmány legyen a Kárpátok és Tisza közt lakó románoknak politikai egyeteme, ebben találják fel a románok nemzeti és politikai egységüket, mert valamint egy egyén, melynek organicus tagjai el vannak egymástól választva, fájdalmak és szenvedések között ájdujodok, lassan minden életerejét elveszti s utóljára meghal, hasonlólag a románok is csak ugy élhetnek ha egyesülnek. Ezen bizottmány mindaddig folytassa tendőit, valamiddig Bánát, Bihar, Máramros és a Tiszaig nyúló területek Erdélyhez vissza fognak kebelezetni, és a meddig Erdély alkotmánya meg fog vizsgáltatni és állapítatni. Így tehát összefogva a magyarokat: Erdélynek alkotmányos függetlensége, egy alkotmányozó gyűlés általi benső rendezése, a többi román területek Erdélyi egyesülése, egy az ország végleges alkotmányozásai és a többi területek bekebelezéseig fenálló és hivatalosan elemert állandó bizottmány: ime a többek közt mit lehet igazság szerint a román nemzeti congressustól várni.

Ha a magyarok ezen egyenlőségi pontokra belegyeznek, annyival jobb: akkor ők testvérek velünk, különben nem érdemlik meg, hogy a románok kezét nyújtsanak nekik, sem pedig hogy elfogadják, ha ők nyújtanának kezét. Más alapon nem képzelhető az egyetértés és testvériség.

Még egy szót azon helyről hol a congressusnak tartatni kellett. En sokat tartok arra, hogy Károlyfejérvárt, mint Erdélynek volt fővárosában legyen. Beszélük Temesvárt. Temesvár azonban legalább ma nem lehet a románok egyesülési helye. Gladu és Menumortu unokái és ti, a kik Dragos unokái közül megmaradtok, a ki a magyar elnyomattatások miatt kénytelen volt örökre elhagyni hazáját, ti jertek Erdélybe, ne az erdélyiek menjenek Magyarországra. Miféle szellemet önthetne a román képviselőbe a temesvári magyar főispánság székhelye és ezen vár falai? A bánátiak jöjjenek Erdélybe, hadl lássák meg egyszer Sarmisegethusát és a corvinusok hazáját; a bihari és máramrosiaknak elkülthetetlen szükséges Traján mezejét látni, hogy egy forró könnyet hullassanak a hős Mihály vajda meghoszlatlan halálának végzeteljes helyén, az arany-hegyek alján fekvő aranyvárb, mely még most is vizshangozza Hóra és Jancu hőstetteit.

K. Vásárhely oct. 1-én. — A köz szent zsinat idejé fel-szólítására az oláhországi alapítandó ref. egyházak fellelőse tárgyában, k. vásárhelyi ref. egyházunk is sietett letenni áldozatját, a nemzeti és vallásos szent ügy oltárára, hogy általa is arany bár néhány porszemmel emelkedjék a kelet felé terjedő protestans világosságnak épülete. Ehez képest

testületileg, és magánosan, a következőképpen kegyes adományok küldettek be alólirhoz:

A városi nemes t. törvényes tanács 4 fr., a nemes kereskedő társulat 5 fr., a nemes szustler ezéh 1 fr., a nemes tiszgyártó ezéh 1 fr., vásárbírák 1 fr., a nemes szabó ezéh 6 fr., nemes mészáros ezéh 5 fr., a ns szijgyártó ezéh 5 fr., t. Szabó Sámuelné asszonyasság 1 fr., a ns asztalos ezéh 2 fr., ns csizmadia ezéh 5 fr., a ns borkereskedő társulat 1 fr., t. Nagy Lázárné asszonyasság 1 fr., t. Dézsi Mihály ur 3 fr., t. Nagy Pál ur 1 fr., Baka Mihály ur 2 fr., t. Tóth Istváné asszonyasság 1 fr., t. László Károly ur 40 kr., t. Szabó István ur 40 kr., t. nemes kalapos ezéh 2 fr., a ns fazakas ezéh 2 fr., a kantai csizmadia társulat 1 fr., mlgs Cserei Jánosné urasszony 1 fr., a nemes timár ezéh 5 fr., t. Jancsó József ur 1 fr., mind o. e. ben. összesen 57 fr. 70 kr. Múltó a nyilvánosság terén felmatatni ezen kegyes adományokat, egyfelől a hálás köszönet elismerése tekintetéből, másfelől pedig, hogy más egyházainkat is hasonló nemes tettekre lelkesítsen.

En részéről kötelességemnek ismerem, a vallás, és azon vallásunkkal hazánkainak nevében nyilvános köszönetet mondani, mind az illető testületeknek, mind pedig az egyeseknek, kik előtt e nemzeti és vallásos közügy felsegítésére történt felhívás nem maradt „kiáltó szó a pusztában” Isten a maga kegyelmét árasztja e nemes társulatokra és egyes adakozókra! hogy vallásos buzgósguknak ezután is ily szép jelét adhassák, valahányszor a vallás, s az emberiség közügye áldozatra hívja fel!!

Az adományok összege az illető helyre leendő kézbesítés végett főtisztelleti és méltóságos Bodola Sámuel püspök urhoz a máj postán elküldetett.

Székely János s. k.
ref. pap.

Az erdélyi lótenyésztés emelésére 6 es. kir. apostoli felsége által engedményezett 100 darab császári arany jutalom-díjnak Kolozsvárt 1861. October 2-kán történt kiosztásáról kimutatás:

I. 4-7 éves kanczákért: Németi Sándor kékesi tisztartó, 6 éves sötét pejkancza, neve lizi, 12 arany. Dárkó Károly tisztartó, 5 éves barna pejkancza, neve bársony, 8 arany. Szemerjai Lajos szamosfalvi tisztartó 6 éves pejkancza, neve kedves 5 arany. Müller Mihály hasznabérlő, 6 éves pejkancza, lucetia nevű, ezüst érem.

II. 3 éves kancza csikókért: Szarvadi Pál birtokos, 3 éves sötét pejk. csikó, neve stella, apja siglavi, 12 arany. Dárkó Károly tisztartó, 3 éves szürke k. csikó, neve flori, apja császári mén, 8 arany. Boda Pál patai tisztartó, 3 éves pejk. csikó, neve tündér, apja dispesz, 5 arany. Szabó Gergely kolozsvári kormsz. szolga, 3 éves szürke k. csikó, neve lila, apja császári mén, ezüst érem.

III. 2 éves csikókért: Miki Lajos soboki ref. pap, 2 éves világos pejk. csikó, neve mirza, apja rózi, 12 arany. Németi Sándor székesi tisztartó, 2 éves világos pejk. csikó, neve camilla, apja bajnok, Zsibórol, 3 arany. Zöldi János abafai tisztartó, 2 éves világos pejk. kancza csikó, neve coronelle, apja cartego, 5 arany. Boda Pál patai tisztartó, 2 éves szürke mén csikó, neve bujdos, apja császári mén, ezüst érem.

IV. 1 éves csikókért: Ferenczi Károly borsai tisztartó, 1 éves pejk. k. csikó, neve katicza, apja gambler, 12 arany. Magyar József kolozsvári berkocsis, 1 éves fekete k. csikó, neve bertha, apja császári mén, 3 arany. Kilyén Ferencz m. valkói erdősz, 1 éves sötét pejk. k. csikó, neve holló, apja ozeus, 5 arany. Boda Pál patai tisztartó, 1 éves sárga k. csikó, neve csillag, apja császári mén, ezüst érem.

Kiállított csikos kancza volt 9. 3 éves kancza csikó volt kiállítva 14, mén csikó 3. 2 éves csikó volt kiállítva 13, mén csikó 1. 1 éves kancza-csikó volt kiállítva 8, mén-csikó 3.

Pestmegye összes tisztviselői a bizottmány katonai erővel feloszlataa következőképpen lemondásukat a következő nyilatkozattal indokolták:

„Midőn a hatalom, előtte tudva levő okokból, jónak látta az abszolutizmus sok évig gyakorolt rendszerétől eltérve, alkotmány jelvényét tűzni ki, legfelsőbb uralkodói szó szentsége mellett kijelentett, hogy a megyék előbbeni törvényes állapotukba visszahelyeztetnek.

E szónak szentségébe bízva, a megyék a hazai törvények eltörölhetetlen alaján szervezték magukat; de rövid időn belátták, hogy az alkotmány, mely jelszól választott, csak külső jelvény, mely alatt a megszokott abszolut rendszer tovább folytatottatni s mintegy a külszin által türethetőbb tétetni czéloztattatni a kormány által.

A nemzetgyűlés eloszlatása óta, az alkotmányosság-nak nem csak lényege támadatik meg, de még küljelvényei is beszedetnek egymásután; s a megyék oly alapokra czéloztatnak átalakítottatni, melyekben a törvényességnek minden lényege elenyészik.

Igy Pest-vármegye közgyűlése betiltatván, bizottmánya előbb felfüggesztetett, később hirszerint feloszlattatni rendeltetett.

Mi alulírottak szintén a feloszlattatni czélzott megye tisztviselői, a törvények és haza iránti hűségünk s azon eskü által, melyet hivataloskodásunk kezdetén Isten színe előtt letettünk, köteleztetve, tünnpélyesen s határozottan kijelentjük:

1-ször. Törvényeink szerint a megyei törvényesen alkotott bizottmány s ez által választott tiszti kart képezvén: ha a bizottmány bármely kül-erőszak vagy kormánybiztos közbejöttével feloszlattatnék, vagy illései felfüggesztetnének, annak kifolyása a tisztikar sem maradhatna egy perczig is hivatalában: mert ha maradna nem a megye kiegészítő része s annak akaratainak és rendeleteinek végrehajtója lenne, hanem egy törvényes alapon kívül álló hivatalnokok seregét képezné, eszközt egy hatalomnak, mely nem alkotmányos; eszközt oly végre, hogy az abszolutizmus az a lloktmányosan választott tisztviselők czége alatt némileg el-takartassék.

2-or. Mi pedig alulírottak letett eskünk szerint csak a törvény és alkotmány alaján működhetvén, sem a hatalomnak eszközül, sem az abszolutizmusnak takaróul nem szolgálhatván, kénytelenek vagyunk a megyei bizottmány által ránk ruházott hivatalokat ez esetre helytartó főispán ur ő méltóságának, mint törvényes elnökünknek, kezébe visszaadni, addig, míg a megye bizottmánya előbbi törvényes állását vissza nem nyeri.

3-or. Midőn ezt tesszük, a megye közbizottságának fentartása tekintetéből mint egyesek kötelezve érezzük magunkat meg tenni mindent, mit körülkhöz képest tehetünk, hogy a rend és közbizottság fentartassanak addig, míg a hatalom e részben intézkedni fog.

Kelt Pesten 1861. sept. 29.

Nyári Pál m. k. első alispán

Beüthy Lajos m. k. második alispán stb.“

Jókai Mór a pestmegyei főispán ő méltóságától a nála tisztelettel bizottmány nevében következő szavakkal bucsuzott el:

„Méltóságos főispáni helytartó ur! E perczben adta tudtára első alispán ur a pestmegyei bizottmánynak, miszerint összegyűléstünk katonai erőbatalommal van megakadályozva, miután erről magunk is teljesen meggyőződünk, a megyeház bejárait és udvarát katonacsapatok által előlünk elzárva találván. Ez erőhatalommal feloszlattott, de meg nem semmisített bizottmány tagjait látja méltóságod maga előtt; kik eljöttek, hogy a zászlót, melyet méltóságod alkotmányos küzdelmeinkben előttünk oly bátran lobogtatott, szennytelenül tegyük méltóságod kezébe vissza. Fogadjá méltóságod a megyebizottmány nevében hálás köszönetünket azon hazafiai buzgósággal, melylyel a nemes harcban mindig elől járt; maradjon továbbra is meggyünknek, most már a közbecsülés által felhívott vezére azon dicső küzdelemben, melynek még nincsen vége; melynek végét sem mi, sem ellenfeleink nem láthatjuk, de melynek végdiadalában mi éppen úgy remélünk, mint amazok félnek. Adjá Isten, hogy azon uton, melyről az erőszak bennünket egy időre leszorított, minél hamarabb találkozhassunk ismét méltóságoddal. Az Isten tartsa meg méltóságodat addig is, amint is, hogy láthassa hazánkat boldognak, szabadnak és dicsőnek!”

Zágrábmege körlevele valamenynyi magyar törvényhatóságok az országgyűlés feloszlata tárgyában.

Kedves barátunk s atyáinkiai!

A végzet, mely országotokat érte, egyrésztől minket is ugy sújt, mint titeket; a fájdalom, mely szívetekre hat, mi is érezzük; a lőkes, mely ellenetek intéztetett, minket is talál.

Ti hőiesen harcoltatok, alkotmányokat s függetlenségeket az idegen befolyástól megvédenők. Mi is azt tesszük. Nálatok sikeretlen maradt a küzdelem, vajon nálunk is így lesz-e, bizonyosan nem tudjuk, de előérzetünk kevés sikerrel kecseget.

A hatalom kettévágta politikai életetek főerét, mibelyt a törvényhozó test ajtai bezárattak; a mienkben még kering a vér, szabadon és csonkítlanul, s arra int, hogy szorgalmazzuk országgyűléstök összehívását alkotmányos uton.

Mi sikere lesz ennek, az ur Isten tudja: hanem kívánságunk s rokonérzelmiünk forró; fogadjátok jó indulattal!

Habár e pillanatban súlyos baj ért is titeket, ha sirtok is ma sirba vitt sérelmeitek s kívánalmaitok felett, annak is vége szakad. Vigasztaljon azon gondolat, hogy milliók osztoznak veletek e sorsban, hogy mi horvátok és szlovoniták majdnem szintazon állapotban vagyunk, s holnap tán mi is sirni fogunk. De bigyjetek nekünk, a horvát és magyar földön hullott köny egy mederbe foly össze, s folyást gyarapodván folyóvá válik, melyben a ti és a mi nemzeti gyaraink bajjaja előbb utóbb boldogító, szerencsés s üdvözítő kikötőbe fog érni.

Egyes emberek, mint a történelem tanit, sikerrel dacoltak a viszás sorssal, dicsőségesen legyőzték azt, s erős és rendületlen vas akarattal a kívánt czélt el is érték. A mi egyes embereknek és néhány egyesületnek lehetséges volt, annál inkább érhető el egész nemzet által, egy czélra törv több nemzet törekvései előtt pedig előbb-utóbb minden fondorkodásnak el kell enyészni, minden utban álló akadály-nak megszűnni.

Azért, kedves és drága testvérek, ragaszkodjatok továbbra is azon közmondáshoz: az Isten el nem hagyja, ki önmagát el nem hagyja; munkálkodjatok minden szellemi s lelki erőttel oda, hogy az egyetértés, testvériség s valódi szeretet valamenynyi magyarországi nép közt fentartassék, és a menynyiben ez egyetértést a szeretetilei országgyűlési bizottmányoknak a nemzetiségek kibékítésére czélzó javaslata, a magyar nemzet és nyelv uralkodása a többi felett megzavarja, legyenek rajta, hogy az ismét visszaállítsassék.

Ez hatalmatokba van nektek, kik most Magyarországnak igazgattok, mert éppen most a ti kezetekbe van letéve, magyar testvérek, Magyarországnak s a benn élő nemzeteknek sorsa.

Használjátok föl e hatalmat okosan s előrelátólag, tekintettel a kitűzött czélra. A központosítás gondolata, ha politikai s területi egység képeben mutatkoznék is, senkire sem oly veszélyes, mint Magyarországra. A teljes önkormányzat, s ennek folytán semmi akadály vagy utógondolat által meg nem szorított, tetteleg s önkényl azonnali életbelépő, s czélszerű intézkedések által biztosított egyenjogúsága minden magyarországi nemzetiségnek: ez azon delevtől, mely a felizgott nemzetiség szenvedélyek tengerén uszó Pannonhajót a reménylent kikötőbe fogja vezetni.

Mi, mint testvérek s szomszédok, kérve kérünk benneteket, karoljátok föl szeretettel s fogadjátok szívesen ezen küldeményt és tartalmát, s erősen ragaszkodjatok azon fen-séges és üdvös közmondáshoz: „egyesült erővel.”

Fogadjátok igazi testvéri üdvözlésünket.
Kelt 1861. aug. 21-kén kezdődött s aug. és sept. kö-vetkező napjain folytatlag tartott közgyűléstünkben.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Városunk tanácsa köszönetét fejezte ki több e városi polgároknak a múlt hó 12-iki tűzvész alkalmával tanusított tevékeny részvételükért. — Nyelvünk köztudomásra juttatását — az illetők szerénysége nem engedi.

— La Guerrouniere, a „Presse” szerint, azért jó Pestre, hogy a magyar kérdést tanulmányozza.

— Derby Griffith ur, a ki már néhány nap óta mat családostól hazánk fővárosában mint a „M. Sajtó” írja, a napokban kirándulást tett Aszodra, hol éppen nagyban folyván az adó-executio szemtanuja lehetett, miként hajtják be az adót az alkotmányos Ausztriában.

— A „Trombita” biztos kútfőből tudja, hogy azon románok közül, kik a sept. 16-kán tartott aradmegyei közgyűlésen oly nyakra föz izgattak a magyar országgyűlés eljárásának rosztalására, néhányan Bécsbe mentek, hogy ott sáfárságukról s annak eredményéről számot adjanak s kieszközöljék, hogy a megye ellen nyomozó per indíttassék. Sokan hiszik, hogy ezen árnykodásnak eredménye is lett.

— Ugyanazon lapban olvassuk, hogy Zalaegerszegen sept. 20-kán bizonyos Wolf nevű adóbiztos zsandárokkal kutatta fel a megyeházát. Hogy mit keresett, nem tudják, de hogy semmit sem talált, annyira bizonyos.

— Torontálmege sept. 18-án tartott közgyűlésében kimondotta, hogy minden reá kényszerítendő bizottmány és tisztika működését törvénytelennek fogja tekinteni, s az olyan tisztikar minden tagját törvénytelen működéséért felelőssé teszi.

— Zerindről írják a „M. O.”-nak, hogy kisjenői választókerületi képviselő b. Simonyi Lajos körutat tett kerületében s az egyes községekben elmondotta választóinak, mi volt az országgyűlés feladata, mikép teljesítette s mi jelenleg a teendő. A közszertett képviselőt faluról falura lovas bänderumok kísérték s a nép, nemzetiség különbsége nélkül, mindenütt nagy lelkesedéssel fogadta.

— Biharmerge a beharapódzott marhavész következtében Feketető, Széplak, Szalacs, Kristyor, Karán, Tamásda és Sarkad helységekben határszéli vesztigintézeteket állítottak fel.

— A marhavész azonban már Pest és Sz.-Fejérmegyeben is kiűtött.

— A budai heggyeken a szíret folyó hó 1-én megkezdődött. A termés menyenyisége tekintetében is megfelel a várakozásnak, minőségre nézve pedig igen jónak mondják. Mind a mellett a must aránylag nagyon olcsó, akója 5-6 frt.

— Pestmegyébe kinevezett kir. biztos Hofbauer urtól, a „P. H.” szerint, hibáson volt irva, hogy aradmegyei főnök volt. Hofbauer ur 1848. előtt Aradmegyének egyik legkedveltebb főszolgabírája volt, a Bach-rendszer beálltával Belényesen es. kir. szolgabíró, később pedig Délbiharmerge főnöke lett.

— Pestre érkezett magán tudósítás szerint Percel Miklós, Mórak a magyar tábornoknak testvére, ezredesi minőségben szolgált az északamerikai egyesült államok seregében.

Komárommege egyik falujában Koltán egy fiatal lakatos legény fogadott, hogy két itcze szilva, két itcze gabonapálunkát, két itcze bort megiszik, s husz zsemlét, és egy font szalonát megesszik egy ültébe. A fogadást ugyan megnyerte, de más nap halva fektett.

— A „Czas” cseh lap írja, hogy a prágai bezirkerek névsort vezetnek a hirlapot olvasó egyénekéről, melyben az illető nevén kivált azt is beírják, hogy ki miféle lapot olvas.

— A „Presse”-nek egy múlt hó 29-ről velencei tudósításában olvassuk, hogy több ottani férfi s delő mintán a Cavour halálára rendelőző gyászszertartástól eltiltattak, hogy részvétüket mégis külsőleg is tanúsítsák, egy köztük megállapított napon, mindnyájan gyászba öltözve megjelennek az egyik templom pitvarában. Ezen ártatlan tintetésért a rendőrség elébe idéztetvén, 20-60 frtig terjedő bírságra, vagy nem fizetés esetében aránylagos fogságra ítéltettek. Az elmarasztaltak férfi része kifizette a pénz, de a delnök, köztük Sabbia grófhölgy teljességgel nem voltak a fizetés rávehető, minek következtében a s. Severoba zárattván, ott ülnek fogságukat.

— Triestben múlt hó 30-án egy angol gőzösön 3000 fegyverrel telt ládát foglaltak le, mely egy más kikötőbe volt szánva, s tévedésből rakatott ki oda nyers-vas gyanánt.

— Milanóból Pestre jött magány tudósítás szerint az új házaspár Tierr tábornok és neje Genuába szándékoznak Kossuth és gr. Károlyiné látogatására.

POLITIKAI HIREK.

— A francia hivatalos lap, a „Moniteur” azon ajánlatokról szólván, melyek hir szerint közelebből Poroszországnak Ausztria részéről tétettek, megjegyzi, hogy: „Mind e csábító ajánlatokra, mondhatni bizelgésekre, a porosz kabinet kitérőleg válaszolt; jól érti már, mikép itt ismét arról van szó, hogy az orránál fogva engedje magát vezetetni. De 1848 óta Poroszországnak megvannak a maga külön czéljai. Mióta Ausztria Magenta és Solferinonál legyőzetett, [Poroszországnak tervei Németországnak lassanként, de nagyon feltűnőleg előtérbe nyomultak s azok iránt senki se ringathatja magát kétségben. E hatalom tisztán kijelöli azon utat, melyen haladni akar.”

— A francia császár oct. 1-én Saint-Cloubba érkezett. — A „Popolo d' Italia” szerint Garibaldi a munkások küldöttségének elbocsátása alkalmával következőleg szolt: „Tiszteltjétek a jó napolyi népet, s mondjátok meg, hogy jelentékeny ajándékot küldök, mely mindenkinek jól fog esni.”

— Mondják, hogy a hannoverai király is elmegy Compiegnebe.

— Mint utjabban írják, a dán király tíz nappal a porosz király távozása után fog Páriába érkezni.

— Vaillant tábornagy a francia császári herczeg nevelőjévé lön kinevezve.

— A Bourbon királyi hercegek, mint írják, elhagyták Nápolyt, igen sok nagy értékű tárgyat hagyván megbízható embereknek. Az olasz kormány rendeletet adott ki, hogy azonnal foglaltassék le mindaz, a mi a királyi család magánvagyonára volt. Ezen értékes tárgyak közül 57 csomag érkezett Aquila grófhöz Marseillebe.

— A római udvar a madridi, bécsi és müncheni kormányhoz csakugyan intézett egy memorandumot.

— Francia lapok tudósítói írják, hogy sept. 22-ről 23-ra Veroli mellett a francia katonaság egy bourbon-féle rablócsapatot lepett meg. Csata támadt, s a rablók némi veszteség után elszéledtek. A francia katonaság fegyvereket, hadiszereket, pénzt s egy F. B.-vel (François Bourbon) jegyzett levelet találtak, a mit a rablók elejtettek. Sokat elfogtak közülük, a banda vezérét is. A francziák részén csak egy ember sebesült meg.

— Ferrarában egyes csendzavarások történtek, melyek azonban azonnal elnyomattak.

— Az olasz kormány Bolognában lefoglaltatta az ottani spanyol collegium iratait, megtorlásul azért, hogy a spanyol kormány nem adta ki a nápolyi consulságok levéltárait.

— Francia reactionarius lapok a Calabriában partra szállott Borges spanyol tábornoktól három kiáltványt tesznek közzé. Ezen „a függetlenség, főhadiszállásán,“ a hely megnevezése nélkül kelt levelekben Borges magát „II. Ferencz ő felsége Calabria három tartományában főparancsnokolt tábornokának“ nevezi. Ezen kiáltványok alkalmasint koholtak.

— A félhivatalos „Pays“ határozottan meghazudtolja a hirt, hogy Borges spanyol tábornok és kalandor csapattja Nápolyba kiszállott. De az „Indépendance“-nak Rómából 19-kéről írják, hogy Messinán alól csakugyan kiszállt 200 bourbonista rabló. Két zászlóalj küldetett ellenük Reggioből. „Mult éjjel 100 legítimista szállt ki Calabriában Bruzzano és Brancalone között. Mindkét expedíciót a marseillei legítimista bizottság küldte.“

— A „Patrie“ kétkedik azon sürgöny valóságán, mely szerint a Dunafejedelemiségek egyesülési kérdésében a hatalmak megoszlottak volna.

— Marseillesben hatósági vizsgálatok történtek több egyénnél, kik a nápolyi reactio részére való toborzásokkal vádoltak. Két egyént el is fogtak.

— A „Patrie“-nek egy sürgönye szerint, az angol bajó-osztály parancsnoka a francia hajó-osztály parancsnokának tudomására juttatta a nagy-britanniai királynő és a lagosi király között kötött ama szerződést, mely által ezen fejedelem a lagosi királyságot képező kikötőt, szigetet s területet Angolországának engedi át. A legutóbbi tudósítások szerint már ki volt tűzve a brit lobogó Lagosban, mely mielőbb fontos telep központjává lesz s tetemes védművekkel fog ellátni.

— A görög királynő az északi tartományok meglátogatására indult. A miniszterek azon kiáltványban, melyet a merénylet után bocsátottak ki, az orgyilkost örült ifjunak nevezik. De ez utóbbi bevallá, hogy büntényét előre megfontolta, s büntései nincsenek. Az atheni kereskedelem számos hamis bukás esete fordult elő, melyekért szigorú büntetés fog szabátni.

— A Madagascár mellett levő Moheli kis sziget királynője feltűzte a francia lobogót, jelétül azon oltalomnak, melyben Franciaország részesíté.

— A spanyol kormány 200 millió értékű kincstári jegyek kibocsátására adott felhatalmazást. A cortes gyűlés hivatalos megnyitása oct. 30-án leendő.

— Rómának a francia csapatok által leendő odahagyása tárgyában egy kérvény kering, melyet Rómában és Velenczében nagy lelkesedéssel igen számosan irnak alá.

— A lengyel határszérlől sept. 30-ról írják, hogy a varsói püspökök egy memorandumot intéztek a helytartósághoz, melyben a cath. egyház jogainak visszaadása kérik. A helytartó megtagadta annak elfogadását. Az érsek erre beszédet tartott a püspökökhez: Tartsatok mindig a néppel, védjétek a haza ügyét, s ne feledjétek soha, hogy lengyelek vagytok.

Ujabb. A „P. LI.“ bécsi levelezője írja folyó hó 2-ről. Éppen most folynak igen fontos tanácskozások a magyar ügyek felett. Gr. Forgách kanczellár ma délből hosszabb kihallgatáson volt ő felségénél s délután négy órakor a Rainer főhercegnél tartandó miniszteri értekezletben fog részt venni. Általánosnak csak annyit tudnak, hogy Magyarországot érdeklő fontos kérdések fognak szóba jönni. Ugy látszik, bizonyos, hogy az october előtti burocracia ismét bevonulását tartandja a magyar közigazgatásba; miután a viszszaalépő közigazgatási testületeket rendelkezés alatt

ti magyar hivatalnokokkal szándékoznak pótolni.

— A birodalmi tanácsban a községtörvény feletti vita oct. 3-án bevégezett. Az alsó ház ülései november 4-ig elnapoltattak. Ziblikiewitz interpellálta az állam-minisztert azon rendőrségi eljárás iránt, mely a wilnai esetek emlékeztetése történt tüntetések miatt krakkói és lembergi polgárok ellen igénybe vétetett. Schmerling a jezsuita-iskolák felőli interpellatióra válaszolja, hogy a jezsuiták jövőre ugyanazon normáknak lesznek alávetve, mint a többi keresztény testületek.

— Belgrádból távirják oct. 3-ról, hogy az ottani osztrák főconsul egy bál alkalmával a fejedelem irányában tanusított sértő magaviseletért a szerb katonatiszti kar egyik tagja által kihívott.

— Verona oct. 2. Benedek tbszernagy kegyelmet adott egy napszámosnak, ki császári katonák szükére csábitásának megkísértése miatt halálra volt ítélt.

— Nápolyban oct. 1-én ily feliratu kiáltványok terjesztettek: „Olaszország s Victor Emanuel Rómába Garibaldival!“ Az utcákon számos csoportozások. A volturói csata évnapja miatt az ablakok ünnepiesen fel voltak díszítve.

Gabonaár Kolozsvártt october 3-án 1861.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tiszabúza 5 frt — kr. Elegybúza 4 frt 20 kr. Rozs 3 frt 10 kr. Árpa 1 frt 10 kr. Zab 1 frt 20 kr. Török-búza 4 frt — kr. Pityóka 1 frt 60 kr. Marhahús 16 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

October 5-dikén: Nemzeti kölcsön 80.70. 5% Metalliques 67.30. Bank-részvény 756.—. Hitel-részvény 184.30. Váltó Londonra 137.65. Ezüst 136.25. Arany 6.56.

October 3-dikén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 67.50. Erdélyi 64.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T E S E K.

HIVATALOS.

(314)

Tudósítás.

(3—3)

Miután némely hadi ruházatok és felszerelések, valamint ágy-vászonmek egészen kősz állapotban megkísértő biztosítása végett, az 1862-dik évre az illető vállalkozási ajánlatok beadására a meghívás minden vállalkozókhoz kihirdetés után már megírtetett: a magas cs. k. hadügyi Miniszterium f. é. sept. 10-én 13 oszt. 3598 szám alatt kelt leiratával elhatározta, hogy most már a hadruházati bizottmányoknak az 1862 dik évben szükséges egyéb hadruházati és felszerelési anyagok és nemek is ekként biztosítsanak.

Az illető hirdetés a Siebenbürgen Bote nevű hirlap értesítő mellék-lapjában f. é. sept. 27-én és october 2-án és 7-én egész tartalmában meg fog tétetni, és egyszersmint a szebeni, kolozsvári, braszai, szász-sebesi, medgyesi, szászvárosi, fehervári, besztercei és maros vásárhelyi tanácsokhoz azon megkéréssel tétetett át, hogy valamint a nevezetesebb készítőit az illyes anyagoknak és nemeknek, úgy szintén az illető testületeket és cézókát is ezen hirdetésre, mely a nevezett tanácsoknál olvasható, figyelmeztessék.

A főhad vezérség felhívottnak érzi magát, az általános figyelmet ezen biztosítási tárgyalásra és annak illető hirdetésére ezennel igénybe venni.

A cs. k. főhad vezérségtől.

NEM HIVATALOS.

(265)

Hirdetmény.

(3—3)

Alóírt tisztelettel jelenti, hogy az ezelőtt szinte négy évvel tekintes dr. Csiki Sámuel urral társaságban felállított, később helybeli kereskedő Kohn Sándor urral ugyancsak társaságban folytatott

orsz. és kiváltságosan szabadalmazott

gőz-szappan- és gyertyagyárt

barátságos egyezmény következtében történt vásár után egészen sajátjává tevén, azt a külmonos torutczai régi helységeiből a Széchenyi-térre (volt barompiacra) a 39 számú házhoz átköltöztette, s itten egészen ujonnan, az előbbre haladott korigényeknek megfelelőleg szerelvén fel, már jelenleg is azon kollektus helyzetben van, hogy mindenezen gyár készítményeit illető megrendeléseket a leggyorsabban teljesíthet.

Egyszersmind köztudomásra, különösen pedig a jó gazdaszszonyoknak értésül kívánja adni, hogy a fennevezett gyárnál intézkedést tett, melyszerént mindennemű gyűlevész zsiradék, romlott zsír, avas szalonna, s több efélék a legcsekélyebb mennyiségtől bármily nagy mennyiségig, a lehető legmagas árban számítva, akár a legjobb szappannal cseréltetik be, akár pedig kész pénzzel rögtön fizetetik.

A gyár készítményei helyben a gyárnál, Széchenyi tér 39. sz. a., valamint csaknem minden helybeli kereskedésekben találhatók.

Kolozsvár, sept. hónap, 1861.

BOÉR SÁNDOR,

a helybeli gőz-szappan- és gyertyagyár tulajdonosa.

(313)

T. cz. megbízóimnak jelenteni kívánom: hogy közelebből a honi törvényekből is kiálly n az ügyvédi szigorlatot, ennek alapján a méltóságos törvényes Királyi Táblától honi törvényeink szerint megkívántó ügyvédi oklevelet (Stallum agendi) nyertem, és abban az ügyvédség folytatására feljogosítottam.

Kolozsvártt, September 30-án 1861.

Groisz Ferdinánd hites ügyvéd.

(295)

Nevelői ajánlkozás.

(5—5)

Egy, jelenleg Nagy Bányán lakó magán tanár valamely úri házhoz nevelőt ajánlkozik. A tudakozások bérmentes levélben L. J. czim alatt ugyanoda intézendők.

(309)

Alóírt, volt gyalui vendéglős, tisztelettel tudatja a városi és vidéki közönséggel, hogy folyó évi october 5-kén kezdve itten Kolozsvártt a temető-kaputól balra fekvő „Szarvas“ czimú vendéglőt birván hasznosbérbe, étel, ital, szoba, széna, zab a legutányosabb áron fog kiszolgáltatni. — Kolozsvártt, september 28-án 1861.

Drágos Lázár, vendéglős.

AZ EV. REF. FÜTARODA KÖNYVTÁRÁJA. (Bécsi ártanokozás 74. sz.)

STEIN JÁNOS könyvtárusnál Kolozsvártt kapható:

Bolond Miska naptára.

Ára 80 kr.

Lidércz naptár,

rém-történetek, lélek-jelenések, bün-esetek. csodálatos tümemények, tündér-regék, vadász- és úti-kalandok, Ára 60 kr.

István bácsi naptára.

Ára 50 kr.

Emich G. Nagy képes naptára 1862-re.

Ára 1 frt 20 kr.

Magyar nép naptára.

Ára 25 kr.

ORBÁN BALÁZS

Utazás keleten,

6 kötet. Ára 6 forint osztrák értékben.

Uti emlékezetek Amerikából.

Irta Rosti Pál. 2 színezett képpel, 13 kömetszvényvel, 2 aczéla metszett tájképpel és 25 fametszvényvel.

1 kötet. Ára füzve 20 frt, díszkötésben 24 frt o. ért.

Történelmi adatok a magyar nemzet életéből, egy kalauzzal a történet-tan mezején. Irta Vertler Mátyás, kegy. rendi tanár. 1 köt. 1 frt 60 kr.

Hadmezei szolgálat, emlékeztető és tanácsadó zsebkönyv gyalog, tüzér, lovas fő- és altisztek számára. Irta Szomor Károly, egykori főszázados a 8. huszárezrednél. 1 köt. 2 frt.

II-dik Rákóczi Ferencz és nevezetesebb kortársainak némely kiadatlan leveleik. Ára 1 frt.

A madár. Irta Nagy József, a magy. akadém. tagja. 1 köt. 2 frt.

Gyöngyörok, b. Eötvös József összes szépirodalmi műveiből füzte Vahot Sándorné. 1 köt. 2 frt 50 kr.

Arany kincstár, ezer titkos szerrel a közjólét előmozdítására és iparüzlet lendítésére. Kiadta Beyse J. Ára 1 frt 40 kr.

Erdélyhoni jogtudomány, irta Dózsa Elek jogtudor. Első könyv: Erdélyhoni közjogtan. Második könyv: Magyar magán-jogtan. Harmadik könyv: Magyar pertan. A három kötet ára 6 frt o. é.

Erdélyország nagyfejedelemségének újabb országgyűlési végzései (Articuli novellares diaetales) 1744—1811 magyarosította s egy vezetékekkel s némely külön jegyzetekkel világosította dálnoki Ince József. Ára 2 frt 50 kr., kötve 3 frt.